

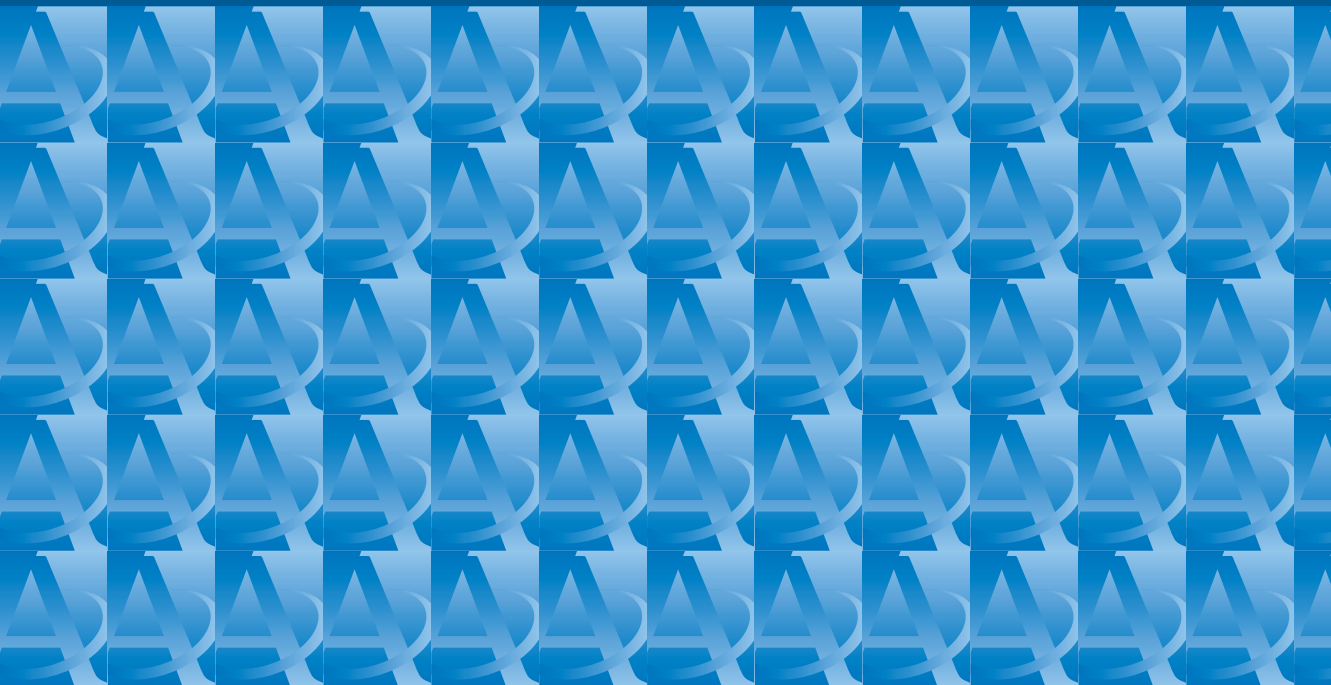
Saara Kotamäki
Marja Niemi
Helmi Sirkiä
Elise Virnes
Anu Räisänen
Risto Hietala

MÅ BRA

Studerandevård – praxis och utveckling inom
grundläggande yrkesutbildning på andra stadiet

Rapportsammandrag

Må bra

Må bra

Studerandevård – praxis och utveckling inom
grundläggande yrkesutbildning på andra stadiet

Rapportsammandrag

Saara Kotamäki
Marja Niemi
Helmi Sirkiä
Elise Virnes
Anu Räisänen
Risto Hietala

FÖRSÄLJNING AV PUBLIKATIONEN:
Sekretariatet för utbildningsutvärdering
PB 35, 40014 Jyväskylä universitet
tel. (014) 260 3220
fax (014) 260 3241
ktl-asiakaspalvelu@jyu.fi
www.edev.fi

Utgivare: Rådet för utbildningsutvärdering, Jyväskylä 2011

© Rådet för utbildningsutvärdering och författarna

Omslag och layout: Martti Minkkinen
Ombrytning: Kaija Mannström

ISSN 1795-0155 (Häftad)
ISSN 1795-0163 (PDF)

ISBN 978-951-39-4255-7 (Häftad)
ISBN 978-951-39-4256-4 (PDF)

Jyväskylä universitetstryckeri
Jyväskylä 2011

Till läsaren

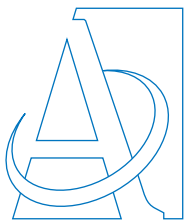
Utvärderingsrapporten beskriver kortfattat utvärderingen av studerandevården inom den grundläggande yrkesutbildningen¹. Utvärderingen begränsades i enlighet med Undervisningsministeriets uppdrag (372/522/2008) till följande innehåll:

- utbud och tillgänglighet gällande tjänster som ingår i studerandevård
- studerandehälsovårdens funktion inom studerandevården
- utbildningsanordnarens anvisningar om studerandevård och studerandehälsovård informering om tjänsterna och hänvisning till tjänsterna
- planeringen och utvecklingen av studerandevården inom utbildningsanordnarens övriga verksamhet och utveckling samt inom samarbetet med social- och hälsovården
- planeringen och utvecklingen av studerandevården inom utbildningsanordnarens övriga verksamhet och utveckling samt inom samarbetet med social- och hälsovården.

Utvärderingen genomfördes enligt principerna för utvecklande utvärdering och var kriteriebaserad. Materialet samlades in enligt en modell och anvisningar som har utarbetats av Rådet för utbildningsutvärdering. Materialet innehöll beskrivningar som utbildningsanordnarna hade gjort samt en utvärderingsrapport. Intervjuer gjordes även med olika aktörer. Dessutom utnyttjades även statistiskt material.

Rapporten ger en koncentrerad granskning av insamlingen, analyseringen och resultaten av utvärderingsmaterialet specifikt för de olika utvärderingsobjekten samt även utvecklingsobjekt som bygger på utvärderingen.

¹ Kotamäki, S., Niemi, M., Sirkiä, H., Virnes, E., Räisänen, A. & Hietala, R. 2010. *Hyvää vointia*. Opiskelijahuollon toteutuminen, sen käytännöt ja kehittäminen toisen asteen ammatillisessa peruskoulutuksessa. Publikationer från Rådet för utbildningsutvärdering 49.

Insamling av utvärderingsmaterial och analys av resultaten

1 Utvärderingens uppgift är att generera utvärderingsinformation till stöd för utveckling av studerandevården i yrkesutbildningen för utbildningsanordnarnas, läroinrättningarnas, utbildningsutvecklarnas och Utbildningsstyrelsens behov. Utvärderingen lyfter även fram god praxis och information om förutsättningar och hinder för framgång.

2 I utvärderingen tillämpades principerna för utvecklande utvärdering. Utvärderingen var kriteriebaserad. Utvärderingen betonade aktivt deltagande av utbildningsanordnarna, läroinrättningarna och andra aktörer i planeringen och bedömningen av utvärderingen samt olika dialoger och samarbete. Utvärderingen byggde på mångsidighet samt på den samsyn som därmed uppstår.

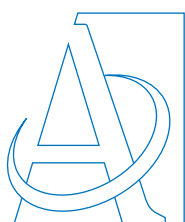
3 Det främsta föremålet för utvärderingen var praxis i studerandevården. Som utvärderingsmodell användes den **Europeiska unionens godkända referensram för kvalitetssäkring av yrkesutbildning CQAF** (Common quality assurance framework). Utvärderingen fokuserade särskilt på systematik och helhetshantering i utbildningsanordnarens studerandevård. Genomförandet av den praktiska studerandevården granskades särskilt med avseende på välmåendet vid läroinrättningarna, det individuella specialstödet till och omsorgen om studerande, samarbete och informationshantering. Även god praxis lyftes fram.

4 Materialet samlades in från utbildningsanordnarna hösten 2009. Utöver beskrivningar och självvärderingar från varje utbildningsanordnare utfördes en separat enkät på de verksamhetsställen som fanns på annat håll än i utbildningsanordnarens kommun. I utvärderingen intervjuades dessutom utbildningsanordnare inom Birkalands landskommun och andra sakkunniga. Av utbildningsanordnarna returnerade 94,5 procent (n = 120) alla eller en del av frågeformulären.

5 Den nationella utvärderingen organiserades i form av ett nätverk av utvärderingsexperter. I planeringsgruppen ingick tolv och i den externa utvärderingsgruppen sex experter. Situationen för varje anordnare utvärderades separat och poängsattes. Dessutom gjordes en tolkningsmässig kvalitativ analys av varje anordnares situation.

6 I utvärderingen av god praxis betonades följande kriterier: kreativitet och innovativitet, exempel på agerande som bästa praxis, meningsfullhet och motivationsgrad och lämplighet för spridning som god praxis.

7 I utvärderingen utnyttjades även Utbildningsstyrelsens register över kostnader och verksamhet samt olika forsknings- och uppföljningsrapporter.

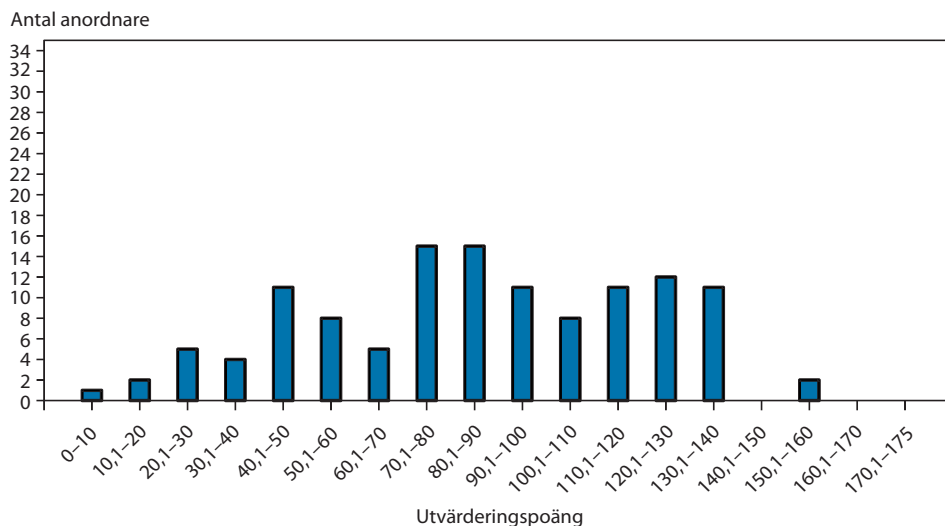

Resultat

Utbildningsanordnarnas poäng varierade mellan 10 och 158 poäng av maximalt 175 poäng. Största delen av anordnarna placerade sig relativt jämnt mellan 40 och 140 poäng (figur 1). Skillnaderna mellan anordnarna är poängmässigt stora.

Vid sidan av det totala antalet poäng granskades anordnarnas resultat i förhållande till den målnivå som utvärderingsgruppen hade definierat (poängtal 3, talvärde 2,75). Av utbildningsanordnarna

- överskred 37,5 procent (n = 45) målnivån sett till det totala antalet poäng och 62,5 procent (n = 75) underskred den
- 11,7 procent (n = 14) överskred målnivån på alla utvärderingsområden
- 60,8 procent (n = 73) överskred målnivån på en del utvärderingsområden
- 27,5 procent (n = 33) överskred inte kvalitetsnivån på något utvärderingsområde.

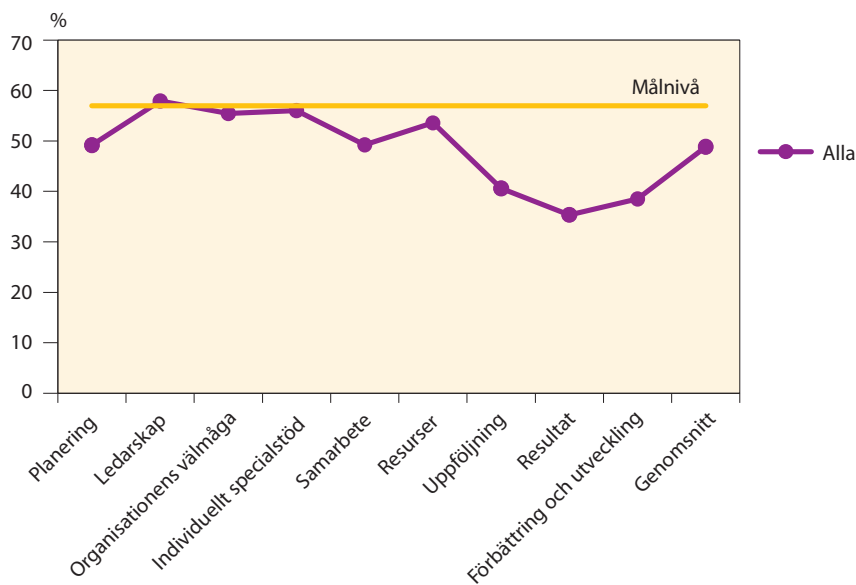

Figur 1. Studerandevårdens poängfördelning med 10 poängs noggrannhet (maximalt 175 poäng).

Utbildningsanordnare som överskred utvärderingsgruppens målnivå på alla utvärderade delområden anges i alfabetisk ordning i nedanstående förteckning. Största delen av anordnarna var utbildningssamkommuner men även enheter i privat regi så som specialläroinrättningar ingick i gruppen.

Axxell Utbildning Ab
 Etelä-Karjalan koulutus kuntayhtymä
 Stiftelsen Diakonissanstalten i Helsingfors
 Hengitysliitto Heli ry
 Invalidförbundet
 Itä-Savon koulutus kuntayhtymä
 Kainuun maakunta kuntayhtymä
 Keski-Pohjanmaan koulutusyhtymä
 Korpisaaren säätiö
 Seinäjoen koulutus kuntayhtymä
 Kuopion talouskoulun kannatusyhdistys ry
 Oulun seudun koulutus kuntayhtymä
 Savon koulutus kuntayhtymä
 Nystad

Utbildningsanordnarna överskred genomsnittligt sett målnivån i utvärderingen endast på området ledarskap (figur 2), medan uppföljning och utvärdering, resultat samt systematisk förbättring och utveckling är svagare än de andra.

Figur 2. Studerandevårdens genomsnittsnivå per delområde

Överskridningen av målnivån varierade med anordnarnas bakgrund. Följande överskred målnivån:

- stora anordnare (mer än 500 studerande) oftare än små (mindre än 100 studerande) och medelstora (100–499 studerande) anordnare
- flerbranschanordnare oftare än enbranschanordnare
- finskspråkiga anordnare oftare än svenskspråkiga anordnare
- anordnare i Södra och Östra Finlands län bättre än anordnare i andra län
- anordnare i Uleåborgs och Lapplands län kom i genomsnitt inte upp till målnivån på något delområde
- samkommuner oftare än kommunala och privata anordnare.

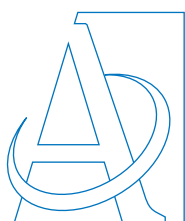
Bland de studerande

- studerade 10,4 procent vid enheter där målnivån inte överskreds på något målområde
- proportionsmässigt tillhörde 27,5 procent av anordnarna denna grupp

- 67,6 procent studerade vid enheter där kvalitetsnivån överskreds på något delområde proportionellt tillhörde 60,8 procent av anordnarna denna grupp
- 22 procent studerade vid enheter där målnivån överskreds proportionellt tillhörde 11,7 procent av anordnarna denna grupp.

Dessutom lyfte utvärderingen fram följande aspekter:

- Bland anordnarna råder det oklarhet om vad studerandevården är och vad den innefattar.
- Termen "elevkår" i lagstiftningen är en kvarleva av begreppet "elev" som i praktiken för övrigt är på tillbakagång (jfr begreppet "studerande").
- Termen "studerandevård" är en kvarleva av ett systemorienterat tänkande. Utvärderingsgruppen föreslår att detta begrepp ersätts med termen "studievälfärd".

Utbud och tillgänglighet gällande tjänster som ingår i anordnarens studerandevård

Studerandevårdstjänsterna med därtill hörande personal har blivit mångsidigare (specialiserade pedagoger, assisterande personal [skolgångsbiträden] samt sakkunniga inom det sociala området [kuratorer] och hälso- och sjukvård [hälsovårdare, läkare, psykologer] och personalen har ökat. Även anslagen har ökat. Dessutom betonas samarbete med de studerandes vårdnadshavare och olika sakkunniggrupper och förvaltningsområden. De ökade särskilda behoven ställer större krav på nätverksbildning och samarbete mellan olika förvaltningar, organisationer och yrkesgrupper.

Utbildningsanordnarna har utvecklat studerandevården i riktning med målen. Utbildningsanordnarna betonar särskilt organisationens välmående, identifiering av de studerandes inlärningssvårigheter och förebyggande av mobbning. Individorienterade tjänster (så som stöd vid inlärningssvårigheter, ingripande vid mobbning, hälsovårdstjänster, tjänster i krissituationer, stöd vid drogmisbruk bland studerande och tjänster för psykisk hälsa samt stöd från specialgrupper) skräddarsys enligt behoven.

Utbudet och tillgängligheten gällande studerandevårdstjänster varierar stort. Såväl skillnaderna mellan anordnarna som mellan en anordnarens enheter är stora.

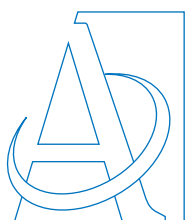
Stora utbildningsanordnare har mer systematisk och yrkesövergripande studerandevård samt mer resurser för den, medan de små anordnarnas starka sida är

en tät interaktion mellan de studerande samt mellan de studerande och personalen och den samhörighet som därmed uppstår. De största bristerna gäller hälsovårdstjänsterna, särskilt läkar- och psykologtjänsterna och i anslutning därtill tjänsterna för psykisk hälsa. Även behov gällande missbruksarbete framträder. Det finns stora skillnader i kuratorstjänsterna och även stora brister samt oklarhet om ansvarsförhållandena. De stora utbildningsanordnarnas problem är de stora skillnaderna mellan enheterna och olika kommuner.

Andra särdrag:

- Organiseringen av studerandevårdstjänsterna är till stor del problemorienterad och således till karaktären reaktiv. Tyngdpunkten ligger inte på förebyggande verksamhet.
- Studerandevården består av olika specialiserade yrkesgrupper som arbetar mycket självständigt som yrkeskårer och således sektoriserat. Studerandevården har lösgjorts från den pedagogiska verksamheten till ett eget yrkesområde.
- Studerandevårdsgrupperna ansvarar för hanteringen av frågor som gäller studerandevården, beredningen av beslutsfattande, samarbetet och utvecklingen av studerandevården. Deras arbete är relativt etablerat. Studerandevårdsgrupperna är ett viktigt stöd för ledningen.
- I en studerandevårdsgrupp ingår förutom studiehandledare oftare än andra yrken hälsovårdare, kuratorer och biträdande rektor (eller motsvarande).
- Ingripande i de studerandes problem sker omedelbart. Omedelbart ingripande betonas särskilt i fråga om frånvaro och mobbning samt inlärningssvårigheter.
- Utbildningsanordnarnas strategiska mål och linjer för studerandevården är i relativt stor utsträckning oklara. Problem gällande ledningen och samordningen framträder i situationer där anordnaren har enheter i flera olika kommuner.
- Utbildningsanordnarna bör tydliggöra resursstyrningen samt principerna för uppföljning, utvärdering samt kontinuerlig förbättring och utveckling av verksamheten.

StuderaDevården i praktiken

I LÄROINRÄTTNINGENS VÄLBEFINNANDE

Samhörighet, trygghet och inlärningsförutsättningar prioriteringar

Utbildningsanordnarna är medvetna om betydelsen av välmående, samhörighet, trygghet och förutsättningar för bra inläring i organisationen och prioriterar dessa i värderingarna, verksamhetsprinciperna och rutinerna. Samhörigheten kommer till uttryck i sättet att tänka och agera i hela läroinrättningsorganisationen. Samhörighet är dock inte en prioritering i den pedagogiska verksamheten.

Många av anordnarna har skapat nya inlärningsmiljöer bland annat för att lösa de studerandes inläringssvårigheter och förbättra motivationen. Dessutom sörjer anordnarna för att lokalerna, apparaterna och verktygen är tidsenliga och ändamålsenliga. Problemen hänför sig till trånga utrymmen, ventilation och tillgänglighet.

Anordnarna har effektiviserat säkerheten i organisationen för att minska allmän otrygghet och förebygga problem. Detta har bland annat medfört passerkontroll och användning av utomstående vaktjänster. Särskilt den fysiska tryggheten har uppmärksammats.

Utbildningsanordnarna har talrika planer och förhållningsregler gällande säkerheten, välmåendet och olika tjänster i organisationen, även om de saknas för en del. Det nuvarande systemet är emellertid dokumentorienterat och splittrat och därmed svårt att hantera. Utvärderingsgruppen anser att man kunde komma ifrån de splittrade förhållningsreglerna genom att övergå från det nuvarande arbetssättet med talrika förhållningsregler till en övergripande välmåendeplan. En integrativ läroplan kunde även vara ett medel att samordna studerandevården och undervisningen.

Från hälsoproblem till förebyggande

Utbildningsanordnarna fäster vikt vid både de studerandes hälsa och en sund och trygg studiemiljö. I verksamheten betonas yrkesmässig hälsokunskap (ergonomi och arbetssäkerhet) samt arbetsförmåga och sund studiemiljö (rökfri skola, avlägsnande av godisautomater, hälsosamma mellanmål, hälsosamma måltider och drogfrihet). Även idrottsdagar och temaveckor ordnas och motionsintressen stöds. Kollegiala grupper ordnas avseende hälsorisker. De studerandes livskompetens främjas även med hjälp av ett arbetskapatetsintyg.

Bland utbildningsanordnarna finns det inte någon utbredd uppfattning om betydelsen av undervisning i hälsokunskap för att främja välmående, ändra osunda levnadssätt och förebygga problem till följd av olika levnadssätt. Det har inte heller gått att ordna undervisning i hälsokunskap på ett sätt som intresserar de studerande.

Hälsovårdarna har innehar en nyckelposition när det gäller att främja de studerandes hälsa och förebygga problem. Problemet är att hälsovårdarna inte har tillräckligt med tid för förebyggande arbete så som individuell handledning och grupphandledning. Alla studerande genomgår inte hälsokontroller. Hälsovårdarna har inte heller tillräckligt med tid vare sig att delta i organisationens verksamhet eller till att samarbeta med läroinrättningens personal.

Utbildningsanordnarna är osäkra på hur stort ansvar de ska ta för att främja hälsan och i vilken utsträckning de kan vänta att tjänster i anslutning därtill ska garanteras genom kommunala hälsovårdstjänster.

En del av utbildningsanordnarna har deltagit i en enkät om studerandes hälsa utförd av Institutet för hälsa och välfärd. Anordnarnas deltagande i hälsoenkäten begränsar avgifterna för enkäten. Dessutom är det ett problem att inte alla anordnare analyserar sina resultat och inte utnyttjar dem för att sätta upp mål och utveckla verksamheten.

En sund och säker inlärningsmiljö

Utbildningsanordnarna fäster vikt vid att studierna är säkra. Anordnarna ser till att yrkesundervisningen är säker genom undervisning i olika aspekter på arbets-säkerhet: arbetskläder, skyddsutrustning, kort för heta arbeten, egenkontroll av livsmedel samt hygienpass. Dessutom ser anordnarna till att lärarna har kompetens i frågor som gäller arbetssäkerhet, som till exempel en säker inlärningsmiljö. Läraoinrättningarnas lokaler, apparater och verktyg och internat är i regel sakliga och säkra. En del anordnare ordnar även kurser i första hjälpen, arbetssäkerhet och krishantering för de studerande och personalen.

En del anordnare organiserar kontroller av studie- och arbetsmiljön i enlighet med myndigheternas krav, men kontrollerna genomförs inte på det sätt som lagen kräver vid alla enheter.

Den psykiska säkerheten prioriteras inte på samma sätt som den fysiska säkerheten, även om anordnarna ingriper omedelbart i mobbning.

Lärarens roller i studierandevården

Lärarna och studiehandledarna är de första som möter problem som gäller odelaktighet i undervisningen, inlärnings- och anpassningsproblem, drogmissbruk, depression eller mobbning. Särskilt gruppleadarna (klassföreståndarna) spelar vid sidan av studiehandledarna en viktig roll som närstående vuxen till de studerande, som stöd för den studerande och den som ingriper i problem. I gruppleadarens uppgifter betonas agerande som förmedlande länk mellan undervisningen och studierandevården.

Även om frågor om studierandevården hör nära samman med lärarens arbete och undervisning är lärarna relativt avlägsna från studierandevården. Även om lärarna har möjligheter att ge studierandevårdsgruppen i uppgift att lösa problematiska frågor och samtidigt ge upplysningar som gäller enskilda studerandes sak, är det vanligt att det inte finns någon lärarrepresentant i studierandevårdsgrupperna.

Lärarnas ansvar för studierandevården framhävs vid små enheter där lärarna utöver undervisningen även kan ha ansvaret för studiehandledningen och studierandevården. Vid stora enheter framhävs däremot samarbetet med studierandevårds-personalen i lärarens arbete.

Lärarna behöver stöd från specialexperter och har även fått detta stöd när de har behövt det. Lärarna anser att specialkompetens i studerandevård är ett oundgängligt stöd i lärarens arbete.

Antalet speciallärare och deltidsspeciallärare varierar från anordnare till anordnare. Det finns även skillnader i hur speciallärarnas sakkunskaper utnyttjas i studerandevården. Hos många anordnare svarar specialundervisningen mot de studerandes behov.

Förutom att lärarna som yrkeskår inte deltar i studerandevårdens kärna, så som studerandevårdsgrupperna, utnyttjas studerandevårdens sakkunskap inte heller i planeringen och utvecklingen av undervisningen.

Studiehandledarens roll i studerandevården central

Studiehandledarna spelar en mycket central roll i studerandevården, även om en del av anordnarna associerar studiehandledarna och studiehandledningen med de pedagogiska kärnverksamheterna. I synnerhet betonas aspekter som gäller handledning och rådgivning av de studerande och stödet för de studerandes utveckling, liksom även samarbetet med vårdnadshavarna. Studiehandledarna fungerar ofta även som sammankallare eller sekreterare för studerandevårdsgruppen och koordinerar studerandevården och samarbetet i anslutning därtill. En del av dem är ordförande för studerandevårdsgruppen.

En stor del av anordnarna har lyckats bra med att organisera studiehandledningen. Studiehandledarens roll i studerandevården betonas i handledningen och stödet av studerande som behöver särskilt stöd, för att minska frånvaro och för inlärningssvårigheter och för att slutföra studierna samt för funktioner i övergångsstadierna och därmed för att bygga broar både till grundskolan och vidare till arbetslivet efter examen.

Satsning på övergångsstadierna förbättrar resultaten

Behoven av handledning i övergångsstadierna (övergångar från grundläggande utbildning till yrkesutbildning och vidare från utbildning till arbetslivet och fortbildning) mellan olika utbildningar har ökat. Utbildningsanordnarna har utvecklat sina funktioner i anslutning till övergångsstadierna och har kunnat förbättra förtroendet som behövs i dessa och fått till stånd goda resultat och effekter. Man har även kunnat främja möjligheterna att hitta den egna branschen och bra studiemotivation genom att informera grundskoleleverna om yrkesutbildningen.

Studiehandledarna samarbetar allt mer med grundskolorna. Bland annat har ”dagar för handledd övergång” fått en etablerad ställning. Även för informationsutbyte mellan olika myndigheter har fungerande rutiner skapats. Problemen hänför sig närmast till tillgången på information som gäller de studerande. Problem som gäller samarbete och tillgång till information accentueras även för avlägsna kommuner och utbildningsenheter som endast har ett fåtal studerande.

Även stöd för uppehälle, hälsosam kost, trivsamt boende och meningsfull fritid uppmärksammas

Behovet av sakkunniga studiehandledare och kuratorer betonas när det gäller att trygga de ekonomiska förutsättningarna, samarbetet med vårdnadshavarna och över huvud taget stödet och handledningen till de studerande i början av studierna.

Den avgiftsfria måltiden som utbildningsanordnarna erbjuder har en mycket stor betydelse för god hälsa och sunda matvanor hos de studerande. En del erbjuder även de studerande gratis frukostgröt eller frukost. Problemet är att en del studerande inte utnyttjar möjligheten till ett gratis och hälsosamt mål utan nöjer sig med olika mellanmål och snabbmat.

Utbildningsanordnarnas åtgärder för de studerandes fritidsaktiviteter varierar. En relativt stor del av anordnarna anser att det inte alls angår dem att ordna fritidsaktiviteter för de studerande. En del anordnare har däremot skapat mångsidiga möjligheter till fritidsaktiviteter för de studerande, även om dessa tjänster oftast finns för studerande som bor på internat. En del anordnare till och med understryker att meningsfulla fritidsaktiviteter ingår i ett meningsfullt liv och överlag i det pedagogiska arbetet med livskompetens.

En del utbildningsanordnare upprätthåller internat. Internatverksamheten är välorganiserad och anordnarna fäster allt större vikt vid kvaliteten på den. Även utvärderingsgruppen anser att den befintliga internatverksamheten som upprätthålls av anordnarna är ändamålsenlig men ser inga behov av att utvidga den till anordnare utan internat. I stället framhävs behovet av att dessa anordnare främjar de studerandes boendemöjligheter på orten. Utvärderingsgruppen anser att utbildningsanordnarna bör bidra till bättre boendemöjligheter på orten för studerande i den egna organisationen.

Ömsesidig interaktion och delaktighet bland de studerande främjar sammanhållning och ansvarsfullhet

Genom olika arbetssätt som poängterar de studerandes eget ansvar och egen delaktighet har det varit möjligt att främja alla studerandes möjligheter att bli medlemmar av organisationen och även att öka de studerandes ömsesidiga ansvar för den egna gruppen samt överlag för studierna och hela studieorganisationen.

Utbildningsanordnarna fäster stor vikt vid ömsesidig interaktion bland de studerande och de studerandes eget ansvar inom organisationen. Allmän praxis är dagar, veckor och evenemang för gruppindelning. Dessutom deltar de studerande aktivt i arrangemangen kring olika evenemang och festligheter.

Tutorverksamheten har stor betydelse bland annat när nya studerande inleder sina studier. Bakgrundsinformation, ankomstintervjuer och olika tester bidrar till att ge en så bra uppfattning som möjligt om de studerandes studieförutsättningar och stödbehov.

Förbättring behövs i studentkårernas verksamhet och de studerandes möjligheter att påverka utbildningsanordnarens beslutsfattande och verksamhetens utveckling. Många anordnare anser att de studerande får göra sina röster hörda och får möjligheter att påverka, men trots detta har inte alla anordnare lyckats aktivera studentkåren till verksamhet. Bästa framgången i fråga om de studerandes delaktighet och aktiveringen av studentkårerna har skett när studentkårens verksamhet och engagemang leds och samordnas av anordnaren (till exempel den biträdande rektorn) och studentkårens verksamhet även understöds ekonomiskt.

Fungerande rutiner för samarbete med föräldrar och vårdnadshavare

Utbildningsanordnarna är väl medvetna om betydelsen av samarbete med föräldrar och vårdnadshavare. Samarbete främjar den enskilda studerandes studier och tryggar kontinuiteten i dem. Beaktansvärt är att en del anordnare som ett särskilt mål har lyft fram delat fostringsansvar och delad fostringsuppgift, vilket anses som rättesnöre för samarbetet. I samarbetet prioriteras även mål för att förebygga problem. God praxis som framkom var föräldrarnas möjligheter att följa studiernas framskridande och frånvaro samt att delta i utvecklingen av studerandevården.

Utvärderingsgruppen ansåg att de största bristerna hänförde sig till att inte alla utbildningsanordnare ordnar sammankomster för vårdnadshavare till andra och tredje årets studerande. Vårdnadshavarna aktiveras inte heller till att delta i ut-

vecklingen av läroinrättningens verksamhet och ingen respons samlas in från vårdnadshavarna.

II INDIVIDUELLT SPECIALSTÖD OCH OMSORG

Stort behov av individuellt stöd till de studerande

De studerandes olika behov av individuellt stöd har ökat bland annat på grund av utbildning för hela åldersklasser, integrering i specialundervisning, förebyggande av avbrytande och de studerandes psykiska och drogrelaterade problem samt av andra skäl. För att förebygga dessa problem gällande inläring, hälsa eller socialt välbefinnande och för individuellt stöd till de studerande behövs sakkunskap och yrkesövergripande samarbete från lärare, studiehandledare, kuratorer, speciallärare (deltidsspeciallärare), läkare, psykologer och hälsovårdare. Individuellt stöd förbättrar förutsättningarna för inläring.

Större utmaningar i specialundervisningen

Utbildningsanordnarna utarbetar vid sidan av personliga studieplaner (PSP) för de studerande i allt större utsträckning dessutom individuella undervisningsplaner (IUP) samt prioriterar individuella undervisnings- och rehabiliteringstjänster enligt de studerandes behov.

Den ökade specialundervisningen avspeglas även i studierandevården. Antalet speciallärare har ökat, liksom även speciallärarnas behov av samarbete med studierandevården. Speciallärarnas roll som förmedlande länk mellan undervisningen och studierandevården accentueras. ERVA-systemet som finns vid stora enheter används för att koordinera specialundervisningen, de studerandes inlärningsproblem och de tjänster som de studerande behöver.

Utbildningsanordnarna får förhöjt enhetspris för personliga undervisnings- och stödtjänster till behövande studerande, vilket garanterar de studerande den specialundervisning och övrigt stöd de behöver. I praktiken råder det oklarhet om hur ansvaret för olika stödtjänster (exempelvis tolktjänster, hjälpmedel, transporttjänster och personliga assistenter) ska fördelas mellan utbildningsanordnarna, utbildningsanordnarnas placeringskommuner och de studerandes hemkommuner.

Kurators- och psykologtjänsterna motsvarar inte behoven

Behovet av kuratorstjänster har ökat stort under de tio senaste åren. Nästan alla ordnar dessa tjänster för de studerande trots att det bland anordnarna råder osäkerhet om vem som ansvarar för kuratorstjänsterna och hur de ska finansieras. Utvärderingen gav ingen fullständigt klar bild av utbudet och efterfrågan på kuratorstjänster trots att antalet kuratorer har ökat kraftigt. Det väsentliga resultatet är att kuratorstjänsterna inte motsvarar de studerandes behov.

En kurator som arbetar inom studerandevården enligt lagen om grundläggande utbildning (L628/1998) förutsätts ha behörighet för socialarbetare (F491/1990). Oklarhet råder huruvida dessa behörighetsvillkor även gäller kuratorstjänster inom yrkesutbildningsanordnarnas ansvarsområde. Utvärderingen visade kuratorerna inom yrkesutbildningen har en mycket brokig bakgrund (allt från utbildad personal till personer med socialarbetarexamen). Dessutom finns det även kuratorer med akademisk slutexamen, yrkeshögskolexamen och sjukskötare.

Det finns även problem i fråga om ansvaret att ordna och finansiera kuratorstjänster. Huvudregeln är att utbildningsanordnarna svarar för dessa tjänster och det är endast i undantagsfall som kommunerna producerar dessa tjänster på samma sätt som studerandevården. I fråga om kostnaderna är situationen densamma: anordnarna svarar till stor del för kostnaderna för kuratorstjänsterna.

Utvärderingsgruppen anser att det allt mer har hamnat på utbildningsanordnarnas ansvar att ta ansvar för de studerandes sociala problem. Behovet av tjänster har ökat och ökar alltjämt och det inte alltid man kan skilja dessa behov av tjänster från behovet av hälsovårdstjänster. Utvärderingsgruppen anser att behovet av tjänster bör kartläggas och att tjänsterna bör granskas som helhet.

Behovet av psykologtjänster har även ökat under de tio senaste åren bland annat på grund av de studerandes ökade psykiska och drogrelaterade problem, problem som gäller livskompetensen och inlärningssvårigheter. Utvärderingsgruppen anser att bristen på psykologtjänster tillsammans med bristen på läkartjänster är ett av de största problemen i studerandevården.

Problemet är stora skillnader mellan kommunerna och för lite tjänster. En del kommuner ordnar psykologtjänster enligt behov, men när det inte finns kommunala tjänster har en del anordnare anställt egna psykologer. Psykologer har ansetts nödvändiga både på grund av de studerandes ökade problem och personalens behov av sakkunnigt stöd. Det knappa antalet kommunala psykologtjänster och oklarheten om vems ansvar det är att tillhandahålla tjänsterna har i många

kommuner även lett till att de studerande exempelvis på grund av psykiska problem hänvisas till sina hemkommuner.

Utvärderingsgruppen föreslår att ansvaret för ordnandet och kostnaderna för såväl kurators- som psykologtjänster klarläggs.

Utmaningar i anslutning till barnskydd och sociala problem

Barnskyddslagen som trädde i kraft år 2007 (417/2007) ålägger inte kommunerna att ordna skolpsykolog- och kuratorstjänster för studerande inom yrkesutbildning. Däremot förpliktigar den till en barnskyddsanmälan av en minderårig studerande som är i behov av barnskydd. Barnskyddslagen ålägger även olika aktörer till samarbete för att främja barns och ungdomars välmående och att ordna barnskydd och att planera det tillsammans.

Nästan alla utbildningsanordnare har blivit tvungna att göra anmälningar om barnskydd. Samarbetet med barnskyddsmyndigheterna är i regel smidigt och barnskyddsmyndigheternas sakkunskap kan vid behov omedelbart utnyttjas för den studerandes bästa.

På grund av avsaknad av kommunala tjänster ordnar utbildningsanordnarna tjänster för sociala problem själva. Anordnarna är väl medvetna om att de inte kan svara mot de behov som gäller de studerandes och organisationens välmående enbart med sina egna interna åtgärder, utan i samarbete med olika aktörer. Samarbetet med ungdomsverksamheten, polisen och andra myndigheter samt församlingar har ökat, men detta varierar mellan olika anordnare. Skillnader framkommer även i samarbetet med ungdomsverksamheten, medan samarbetet med församlingarna är relativt omfattande. Kraven på samarbete mellan olika aktörer ökar alltjämt.

Uppföljning av deltagandet i studierna, kartläggning av inlärningsvärigheter och förebyggande av avbrutna studier

Utbildningsanordnarna har tagit till sig betydelsen av deltagande i undervisningen och vikten av ingripande i frånvaro. Frånvaro (inte närvaro) följs upp och ingripanden sker i rätt stor utsträckning. De flesta anordnare har skapat lämpliga rutiner för att förebygga och ingripa i frånvaro. Många anser att uppföljning och ingripande gällande frånvaro har minskat det negativa avbrytandet. Dessutom är anordnarna medvetna om att det krävs samarbete mellan lärarna, studiehandledarna och kuratorerna för att minska frånvaron.

Användningen av tester som kartlägger de studerandes inlärningsvårigheter och olika stödmetoder är omfattande, men det finns skillnader mellan anordnarna. Anordnarna har anställt personal till stöd i undervisningen (studieassistenter, skolgångsbiträden, yrkesmän/yrkeskvinnor), differentierat undervisningen, individualiserat undervisningen och handledningen och utnyttjat speciallärares sakkunskap.

Utbildningsanordnarna stöttar studerande som hotas av avbrutna studier på många olika sätt så att de inte står helt ensamma och inte hamnar i utslagningsspiralen. De studerande styrs bland annat till annan utbildning, yrkesstart, läroavtalsutbildning eller andra stödtjänster.

Utvärderingen kunde inte visa på något positivt samband mellan kvaliteten på studerandevården och graden av avbrutna och fullgjorda studier.

Omedelbart ingripande vid mobbning

Utbildningsanordnarna är medvetna om utmaningarna i samband med mobbning och kraven på omedelbart ingripande. Många anordnare understryker nolltolerans för mobbning. I synnerhet poängteras tidigt och omedelbart ingripande och detta ligger på allas ansvar i organisationen.

Inställningen till mobbning är strikt negativ, men alla anordnare har inte principer och regler för att agera mot mobbning. Problemet är att inte alla mobbningsfall kommer till personalens kännedom eftersom rädsla och skam hindrar den mobbade att berätta om mobbningen.

Mobbningen har minskat och arbetsron förbättrats efter att det kom principer och regler mot mobbning, personalen har utbildats och efter att mobbning har tagits till öppet skärskådande. Dessutom har det blivit bättre med omtanken och öppenheten och lättare att tala om svåra saker.

Mobbning förekommer alltså i olika former vid alla enheter.

Mycket få hotfulla situationer och beteendeproblem och bestraffningar bland de studerande

Utbildningsanordnarna måste i relativt liten utsträckning ställas inför och lösa problem som gäller de studerandes beteende, brott och brottspåföljder. Anordnarna bestraffar vid behov de studerande för brott mot reglerna eller annat likande

i enlighet med sina ordningsregler. Närmast handlar det om skriftliga och muntliga varningar till de studerande och avstängning från internatet på obestämd tid.

III STUDERANDEHÄLSOVÅRDENS FUNKTION INOM STUDERANDEVÅRDEN

Studierandehälsovården motsvarar inte de studerandes behov

Enligt lagen ska de studerande få studierandehälsovård i den kommun där läroinrättningen som anordnar utbildningen finns. I praktiken finns det mycket stora skillnader i kommunernas tjänster, vilket bland annat beror på knappa ekonomiska resurser och den lokala befolkningens ökande behov av sjukvård.

Studierandehälsovårdens tjänster motsvarar varken de studerandes eller läroinrättningsorganisationens behov. Skillnader finns både i fråga om tillgängligheten till tjänster och kvaliteten på dem. Skillnaderna är stora mellan olika anordnare, liksom även mellan enskilda anordnares enheter i olika kommuner. Brister finns särskilt i läkar- och psykologtjänsterna och i de psykiatriska tjänsterna i anslutning därtill och i tjänsterna som gäller drogmissbruk samt i munhälsovården. Behovet av psykiatriska tjänster framträder mer än de andra.

Problemet i studierandehälsovården är bland annat att

- de studerande hänvisas till hemkommunens hälsovårdstjänster
- alla studerande genomgår inte hälsokontroller i början av studierna
- hälsokontrollerna kartlägger inte de psykiska aspekterna på ett heltäckande sätt.

Nästan ingen alls talar om munhälsovårdstjänster. Av materialet framkom det inte om de studerande alls hänvisas till studieortens tjänster för munhälsovård.

Kommunerna måste skärpa sitt ansvar i studierandehälsovården

Alla kommuner garanterar inte de studerande på kommunens område hälsovård, dock med undantag av akut sjukvård. Utvärderingsgruppens uppfattning är att problemen är en följd av den svaga ledningen av studierandehälsovården, bristande systematik och otillräckliga resurser. Ur kommunernas synvinkel torde problemen att ordna studierandehälsovård påverkas av att dessa tjänster produceras utanför kommunernas hälsovårdscentraler i "läroinrättningar". En följd av

detta är att hälsovårdarna ofta hamnar att ensammana ansvara för hela studerandehälsovården utan läkare och psykologer som arbetspartner. Även hälsovårdarnas resurser är ofta klart underdimensionerade.

Trots att ansvaret för studerandehälsovården ligger på läroinrättningens placeringskommun förefaller inte alla utbildningsanordnare vara medvetna om sitt eget ansvar och sin roll när det gäller att ordna studerandehälsovården och i synnerhet samarbetet och utvecklingen i anslutning därtill, utan antar att studerandehälsovården sköts av kommunens hälsovårdsexperter utan anordnarens egen insats.

Enligt utvärderingsgruppen borde studerandehälsovården basera sig på planer som fastställs på högsta ledningsnivå och på samarbetsavtal. Därmed skulle det skapas åtgärdslinjer för verksamhet, samarbete, uppföljning och utvärdering samt kontinuerlig utveckling som berör bägge parter. Båda parterna bör se till att de delområden som ingår i studerandehälsovården blir beaktade. Viktigt är också att komma överens om samarbete gällande utbildning och utveckling av yrkesskickligheten för personalen. Utbildningsanordnarna bör även se till att de studerande vid enheter på olika kommuners områden får tjänster av jämn kvalitet.

Tillhandhållande av hälsotjänster

Enligt rekommendationerna och den nya förordningen om studerandehälsovård ska de studerande genomgå hälsokontroll hos hälsovårdare under det första studieåret. I praktiken genomgår alla studerande hälsokontroller på en del håll, men på andra håll görs hälsokontrollerna endast på studerande som har valts ut genom hälsoenkäter. Hälsokontroller som görs av läkare är mycket sällsynta.

De studerandes behov i fråga om hälsa analyseras inte och således finns det inte någon helhetsbild av deras hälsotillstånd. Utvärderingsgruppen anser att en kartläggning av behoven av studerandehälsovårdstjänster bör göras regelbundet (till exempel vartannat år) utifrån skolhälsoenkäter, hälsohot och sjukdomar som framkommer i hälsokontroller samt respons som insamlas från de studerande.

I studerandehälsovården råder det brist på både resurser och specialsakkunskap. Dessutom finns det snedvridna förväntningar gällande behovet av tjänster.

Hälsovårdens och därmed även studerandehälsovårdens verksamhet orienterar sig mot sjukvården eftersom efterfrågan är större än utbudet. Ur studerandehälsovårdens synvinkel bör resurser inte bara anvisas till förebyggande arbete, utan

även till sådana problem där de studerande själva kanske inte ens vill ha hjälp, som till exempel drogrelaterade och psykiska problem.

Ökade psykiska och drogrelaterade problem bland studerande

Studierandevården möter ofta missbruk och psykiska problem bland de studerande. Drogmisbruk är enligt hälsoenkäter vanligt bland yrkesstuderande och rentav vanligare än bland gymnasieelever i samma ålder. De nuvarande tjänsterna motsvarar inte helt tidens krav och möjliggör inte samarbete och samtjänster mellan sakkunniga inom missbruksarbete och psykisk hälsovård.

Andra utmaningar och utvecklingsbehov i anslutning till studierandehälsovården

Utvärderingsgruppen instämmer i de utvecklingsbehov och utmaningar gällande studierandevården som många anordnare lyfter fram och som även avspeglas i studierandehälsovården:

- Behoven som gäller de studerandes livskompetens och annat särskilt stöd har ökat och avspeglar sig även i studierandehälsovården.
- Varken utbildningsanordnarna eller hälsovårdsmyndigheterna är medvetna om bristerna och behoven i samband med att samarbetsavtal utarbetas. Avsikten med avtal är att garantera mål för tjänsterna, tillgänglighet till tjänsterna och uppföljning och övervakning av tillgängligheten.
- Behovet av tjänster ökar behovet av resurser, vilket innebär att tillräckligheten ska säkras på förhand.
- Samarbetet och särskilt informationsspridningen ska förbättras.
- Informationsöverföringen i övergångsstadierna måste bli smidig, detta förutsätter en enhetlig lag.
- Hälsovårdens penningbrist försämrar utbudet av studierandehälsovård.
- Finansieringen av utbildning gör det inte möjligt för anordnarna att skaffa privata psykologtjänster och psykiska hälsovårdstjänster för de studerande.
- De studerandes fysiska prestationsförmåga och övervikt bör uppmärksammas i hälsokontrollerna och den aktuella informationen bör förmedlas till studierandevården och läroinrättningsnivå.

Utbildningsanordnarens anvisningar, informering och hänvisning gällande tjänster för studerandevård och studerandehälsövård

Fokus på planer och anvisningar

Utbildningsanordnarna har uppgjort olika planer som förutsätts av myndigheterna och som delvis ingår i läroplanerna och delvis är fristående från dem. Utöver olika planer har anordnarna ett stort antal förhållningsregler (mobbing, drogmissbruk, rökning, deltagande i undervisningen, ordningsregler och annat liknande). Skillnaderna mellan anordnarna är stora i fråga om planer och förhållningsregler och en del har inga alls. Dessutom är förhållningsreglerna enhetsspecifika för en del anordnare, vilket ökar differentieringen av tjänster och ojämlikheten bland de studerande.

Arbetet inom studerandevården förutsätter beredskap för möjliga problem. Detta har ökat mängden av anvisningar och planer. Utvärderingsgruppen anser att det blir svårt att i praktiken hantera mångfalden av olika planer och anvisningar. Dessutom är det svårt att hantera tjänster utifrån de studerandes behov i situationer där funktionerna organiseras efter olika yrkeskårer.

Utvärderingsgruppen anser att det bör diskuteras om det är möjligt att övergå från mångfalden av planer och regler till en enda "välmåendeplan" som skulle omfatta alla förpliktelser och tjänster för de studerandes och hela läroinrättningens välmående oberoende av vilken yrkeskår, funktion eller bransch det handlar om. Detta förutsätter även samarbete med myndigheterna redan i planeringen. För anordnarna innebär detta att en plan som omfattar alla delområden ska utarbetas.

Utbildningsanordnarna följer och utvärderar knappast alls hur planerna förverkligas. Dessutom är engagemanget svagt för gemensamma principer.

Planeringen av studerandevården som gäller utbildningsanordnarna och deras enheter och därigenom det vidare sambandet med anordnarnas strategiska planering är totalt sett mycket tunn och varierar stort mellan olika anordnare.

Information om tjänsterna ges, men de studerande vet inte alltid var de får tjänsterna

Utbildningsanordnarna har skapat rätt goda informationsrutiner för de studerande och vårdnadshavarna samt den egna personalen. Både de studerande och

föräldrarna får skriftlig och muntlig information. Dessutom finns det möjligheter att få information. Även personalen informeras bra.

Anordnarna ordnar kvällar för familjen för de studerandes vårdnadshavare i början av studierna. Dessa sammankomster ger bättre samarbetsförutsättningar samt skapar en grund för den gemensamma fostringsuppgiften. Särskilt viktiga är dessa träffar för minderåriga studerandes vårdnadshavare, med vilka fostringsansvaret delas.

Problemen med informeringen hänför sig till samarbetspartnerna. Informationen sprids inte lika bra som intern information till kommunernas social- och hälsovårdsavdelningar och andra samarbetspartner.

De studerande hänvisas även till tjänster som har skaffats utifrån. Det är dock inte alltid känt vem som ansvarar för tjänsterna och var tjänsterna fås. Särskilda problem gäller tjänsterna för psykisk hälsa och läkar- och psykologtjänsterna i anslutning därtill, specialläkartjänsterna samt munhälsovården.

Planeringen och utvecklingen av studerandevården inom utbildningsanordnarens övriga verksamhet och utveckling samt inom samarbetet med social- och hälsovården

Utbildningsanordnarna bör effektivera planeringen av studerandevården

De ökade behoven av studerandevård har krävt att utbildningsanordnarna satsar på studerandevården. För stora anordnare har det inneburit en egen enhet för studerandeservice, verksamhetsplan för studerandevården, mer och mångsidigare personal och därmed även anvisning av ekonomiska resurser till studerandevård. Dessutom har det inneburit uppföljning och utvärdering av kostnaderna och verksamheten.

Planeringen av studerandevården varierar mellan olika anordnare. De största bristerna hänför sig till planlösheten kring studerandevården och avsaknad av mål. I praktiken har endast en liten del av anordnarna utarbetat strategiska mål och verksamhetsplaner för sin studerandevård, medan största delen däremot inkluderar studerandevården i annan verksamhet. Mycket få av anordnarna hade satt upp kvalitativa och kvantitativa mål för studerandevården, budgeterat anslag för studerandevården och utvecklingen av den och följt upp verksamheten och kostnaderna för den.

Många utbildningsanordnare har en värdegrund för studerandevården som prioriterar humanitet, omtanke om de studerande och individualitet samt att främja välmående. En del anordnare verksamhet förmedlar inte samma värdegrund, utan verksamheten bygger på problemcentrering och tekniskt verkställd studerandevård. Det förebyggande perspektivet är inte det primära. Utvärderingsgruppen anser att en större orsak till detta än små resurser är invanda arbetssätt och verksamhetskulturen. Avsaknaden av ett helhetsbetonat grepp har ofta lett till att särskilda åtgärder och därmed ett tekniskt genomförande prioriteras.

De många fusionerna av anordnare i och med yrkesinstitutstrategin har påverkat och påverkar fortfarande organiseringen av studerandevården. Vid enheter som först nyligen har fusionerats framträder en splittrad och enhetsspecifik studerandevård. Det är positivt att många anordnare har utsett studerandevårdsteam eller samordnande studerandevårdsgrupper och delegerar harmoniseringen och den samtidiga utvecklingen av studerandevården till dem.

Planering av studerandevården som en del av läroplanen

Utbildningsanordnarna har på mycket olika sätt tolkat de krav på studerandevård som ställs av normer och myndigheter. En del anordnare agerar mycket exemplariskt, medan andra inte har svarat på de uppställda förpliktelserna. De största bristerna hänför sig till avsaknad av anvisningar, att hålla dem aktuella samt att följa upp och övervaka hur planerna förverkligas.

Enligt lagen (66/1972) ska planer för studerandevård göras upp i samarbete med de myndigheter och andra aktörer som har hand om att verkställa social- och hälsovården i läroinrättningens placeringskommun eller placeringskommuner. Problemet är att utbildningsanordnarna fortfarande inte är medvetna om denna förpliktelse eller så anses den fullgöras i och med att hälsovårdarna deltar i studerandevårdsgrupperna. Bortsett från några få undantag finns det inga systematiska förhandlings- och planeringsrutiner gällande kommunernas social- och hälsotjänster.

Från resursbrist till resurshantering

Nästan alla utbildningsanordnare har goda resurser för studerandevård och dessa har även ökat under de senaste åren. Däremot hänför problemen sig till administreringen både av den totala verksamheten och resurserna. Studerandevården har utvidgats och har särskilt hos stora utbildningsanordnare blivit en betydande kostnadsfaktor. Administrering, ledning och utveckling skulle bidra till att lösgöra studerandevården till ett eget resultatområde med egen verksam-

hetsplan och egna mål. Indikatorer skulle tas fram för uppföljning och utvärdering av kvaliteten på studeraDevården processer och resultat och effekterna av dem. StuderaDevården skulle även uppföljas avseende kundnöjdheten och även utvecklas systematiskt. Förbättrad kostnadsuppföljning är även till hjälp i hanteringen av kostnader.

En del anordnare framför knappa resurser, särskilt tidsbrist. Orsaken till obalansen mellan behov och befintliga resurser anses vara de studerandes ökade och svårare problem. Resurser saknas i hela studeraDevården men resursbristen accentueras i studeraDehälsovården. Utöver resursbristen finns det även stora problem i anvisningen av resurser.

Det behövs även en allsidig kartläggning av de studerandes behov och hindren för studier och inläring i början av studierna.

Splittrad hantering av studeraDevården personalresurser

Utbildningsanordnarna inkluderar studeraDevården i den totala personalplaneringen utan att specificera studeraDevården, dess mål, anslag och personal. Bortsett från ett fåtal undantag tar anordnarna inte upp några beräkningsgrunder för olika yrkesgrupper och därmed inte om personalen motsvarar nationella rekommendationer. Antalet kuratorer, speciallärare, studiehandledare, skolgångsbiträden/studieassistenter och fritidsledare har ökat. En del anordnare har även anställt psykologer och sjukskötare specialiserade i psykisk hälsovård.

Den svaga planeringen av personalresurser inbegriper även att anordnarna inte har systematiska mätare för tillgängligheten till tjänster (exempelvis kötid). Erfarenheten visar att det finns för lite personal och detta leder till att den specialiserade personalens tid till stor del går till problemorienterat arbete medan det dras ner på förebyggande arbete.

StuderaDevården personalens utveckling och planeringen av hela personalens kompetensutveckling i studeraDevård är svag. För hela personalen ordnas temaspecifik utbildning ”då och då”, inte ens varje år.

Någon utbildningsplan för studeraDevården personalen har i allmänhet inte specificerats i planen för hela organisationen. Relativt litet gemensam utbildning ordnas för studeraDevården personalen. Desto vanligare är det att olika yrkesgrupper deltar i regionala och nationella utvecklings- och konferensdagar för den egna yrkesgruppen. Utvärderingen visade att samarbete behövs mellan kommu-

nera och utbildningsanordnarna i utvecklingen av studerandevårdspersonalens utbildning och personalresurserna.

Utvärderingsgruppen anser det problematiskt att studerandevårdspersonalens utveckling sker yrkesgruppvis. Utbildningsmodellen stödjer yrkesspecifik orientering samt ett strukturerat arbetssätt. Genom att sänka skiljemurarna mellan olika professioner vore det möjligt att främja utvecklingen av studerandevården som helhet. Det behövs gemensam utbildning för de olika yrkesgrupperna.

Brister såväl i nationell uppföljning som i utbildningsanordnarnas uppföljning

Uppföljningen och utvärderingen av utbildningsanordnarnas studerandevård är i stort behov av utveckling. Utbildningsanordnarna anser att de viktigaste målen för studerandevård är en låg grad av avbrutna studier, särskilt negativt avbrytande, samt en hög grad av fullgjorda studier. Dessa uppföljs också. Utvärderingsgruppen anser givetvis att dessa är viktiga indikatorer på yrkesutbildningens kvalitet, men som subjektiva mätare räcker de inte för att påvisa studerandevårdens kvalitet och effekter.

Många utbildningsanordnare har utvärderat sin verksamhet ur perspektivet total kvalitetsledning enligt EFQM eller en annan utvärderingsmodell. Således har studerandevården tangerats i dessa utvärderingar. Dessutom har delarna som gäller studerandevården i många fall inkluderats i kartläggningar av studerandenöjdheten. En del anordnare har dessutom inriktat ledningens inspektioner på studerandevården. Även studerandevårdsgrupperna har utvärderat sin verksamhet och framgång i studerandevården i yrkesövergripande team.

Det största hindret för självvärdering är enligt utvärderingsgruppen allmängiltigheten i målen och planeringen samt brister i såväl de kvantitativa och kvalitativa indikatorerna som i responssystemen.

Anordnarna har ingen klar bild av kostnaderna för studerandevården. Inte heller på nationell nivå uppföljs några andra kostnader än kost och logi.

Systematisk förbättring och utveckling

Studerandevården har utvecklats mycket mångsidigt de senaste åren. Utvecklingen bygger i hög grad på riksomfattande styrning. Dessutom bygger utvecklingen även i hög grad på studerandevårdsgruppernas förslag, utvecklingsplaner och deltagande i olika projekt.

Det största hindret för systematisk förbättring och utveckling är enligt utvärderingsgruppen svag planering och bräckliga system för uppföljning och utvärdering av studeraDevården. StuderaDevården drunknar i utbildningsanordnarens verksamhet och är totalt sett ganska osynligt organiserad i praktiken som studeraDevårdsgruppens och olika yrkesgruppers verksamhet.

Förutom mer systematisk planering och organisering, insamling, analysering och utnyttjande av information samt samarbete skulle spridning av god praxis och att gå in för lärande av andra vara ett stöd i utvecklingen mot en mer systematisk studeraDevård.

Gott samarbete med olika aktörer en förutsättning för framgångsrik studeraDevård

Utbildningsanordnarna har skapat goda samarbetsrelationer med olika aktörer och avtalat om samarbetet samt olika parter medverkan i samarbetet för att främja de studerandes välmående. Utbildningsanordnarna själva anser att en av de största utmaningarna gäller brister i samarbetet, skillnaderna mellan enheter i olika kommuner och olika arbetssätt samt informationsspridningen.

StuderaDevårdens största samarbetsproblem hänför sig till samarbetet mellan utbildningsanordnarna och kommunernas hälsovårdsmyndigheter. I detta samarbete krävs ett mer systematiskt grepp av anordnarna och den kommunala hälsovården än i annat samarbete. Nu verkar det som om studeraDevården är helt utan ledning och inga tydliga avtal görs om tjänsterna för den. Tjänsterna hamnar till stor del på den hälsovårdarens ansvar som har hand om studeraDevården.

Enligt normerna för läroplanerna ska anordnarens läroplan utarbetas i samarbete med kommunens hälsovårdsmyndigheter. Utvärderingsgruppen anser att utbildningsanordnarna bör satsa på samarbete med kommunens hälso- och socialvård och ungdomsverksamhet och även på skriftliga avtal om hur kommunen ska tillhandahålla hälso- och socialvårdstjänster för de studerande och vilket expertstöd anordnaren kan få från kommunen.

Utvärderingsgruppen anser att ansvaret för studeraDevården även i framtiden ska ligga hos primärvården. Att lösgöra den till utbildningsanordnarnas verksamhet lösgör även den yrkesutbildade hälsovårdspersonalen från sin yrkesmässiga kontext, vilket inte är motiverat bland annat för att de olika yrkeskårerna ska kunna hålla sin yrkeskompetens uppdaterad. Ett arbetssätt som bygger på ett bipolärt ansvar gör det således inte möjligt att övergå till beställar-utförarmodellen.

Tydligare ansvar för socialvårdstjänster

Det operativa och finansiella ansvaret i fråga om expertstöd från socialvården är oklart. Detta är särskilt framträdande när kurators- och psykologtjänster ska ordnas. För psykologtjänsterna behövs ett avgörande om de ska ingå i studerandehälsovården eller i socialtjänsterna, så som barnskyddslagen låter förstå. Det väsentliga är att tydliggöra det finansiella ansvaret eftersom det råder oklarhet om detta.

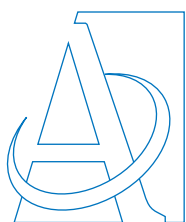
Samarbete och informationshantering

Studerandevårdens ökande och allt mer komplicerade behov kräver ett fungerande samarbete mellan olika aktörer. Samarbete och konsultation fungerar bra inom studerandevårdsgruppen vid hanteringen av de enskilda studerandenas ärenden. Ringa samarbete sker i planeringen och genomförandet av förebyggande åtgärder inom läroinrättningarna, mellan läroinrättningarna och med utomstående samarbetspartner. Annat samarbete förekommer i varierande grad.

Överbetoningen på dataskydd och sekretessen i anslutning därtill försvårar samarbete för den studerandes bästa.

Barnskyddsanmälningar har anordnarna ibland blivit tvungna att göra.

Utbildningsanordnarna har tillgång till olika information både om läroinrättningsorganisationens och de studerandes hälsa. Information som har skaffats på olika sätt varken analyseras eller utnyttjas.

Utvecklingsförslag

1 Samhörighet och individualitet

Utbildningsanordnarna ska sörja för studerandeorientering, samhörighet och tillgänglighet till tjänster i studerandevården genom att

- lyfta fram samhörighet, främjande av de studerandes livskompetens och hälsa som ett viktigt mål och i studerandevården prioritera förutsättningar för ett bra och balanserat liv samt ett förebyggande perspektiv samt stärka hela personalens roll i studerandevården
- se till att studiemiljön är sund (rökfri skola, avlägsnande av godisautomater, hälsosamma mellanmål, hälsosamma måltider, drogfrihet, tillräcklig vila, regelbunden motion och så vidare)
- se till att studerandevårdstjänsterna är tillgängliga och håller jämn kvalitet för sina studerande vid alla enheter
- värdesätta de studerande som individer och stärka de studerandes möjligheter att påverka i frågor som gäller dem.

2 Planering av studerandevården och tillgängligheten till tjänster

Utbildningsanordnarna ska fatta beslut om en strategi för studerandevård och sörja för enhetliga studerandetjänster genom att

- sammanställa tjänsteutbudet och de verksamhetsstyrande principerna och reglerna till en helhetsbetonad välmåendeplan som utarbetas i samarbete med de olika aktörerna
- fatta beslut om strategiska linjer och en årsplan för studerandevården
- anvisa studerandevården de anslag som målen förutsätter och personalresurser enligt de nationella rekommendationerna
- harmonisera arbetsmetoderna för studerandevården vid utbildningsanordnarens olika enheter och samordna tjänsterna vid de olika enheterna
- skapa ett uppföljningssystem som kartlägger studerandevårdens tjänster och kostnader och de olika samarbetsparternas nöjdhet och regelbundet utvärdera sin egen verksamhet för att utveckla studerandevården
- utnyttja information om de studerandes välmående i utvecklingen av tjänsterna.

3 Studerandehälsovårdstjänster och socialvårdstjänster

Utbildningsanordnarna ska sörja för tillgängligheten till lagstadgade studerandehälsovårdstjänster och andra tjänster som ingår i studerandevården genom att

- fungera som ”ombud” för de studerande gällande kommunala hälsovårdstjänster och sörja för att de studerande får lagstadgade studerandehälsovårdstjänster
- skriftligt avtala med den ansvariga ledningen för kommunala hälsovårdstjänster om målen för hälsovårdstjänsterna, hur de ska utföras och uppföljas samt hur tjänsterna ska utvecklas så att de motsvarar behoven
- i samarbete se till att de studerande garanteras tillräckligt med läkar-, hälsovårdar-, psykolog- och kuratorstjänster och tjänster för munhälsovård.

Kommunens ansvariga aktörer för hälsovård och socialvård ska

- årligen förhandla med utbildningsanordnarna och avtala på ledningsnivå om målen och tjänsterna för studerandevård och studerandehälsovård, barnskydd och andra tjänster till stöd för studerandevården samt om uppföljning, utvärdering och utveckling av dem

- säkerställa resurser så att även förebyggande verksamhet är möjlig
- i samarbete med utbildningsanordnarna säkerställa att de studerande får tillräckligt med läkar-, hälsovårdar- och psykologtjänster och tjänster för munhälsovård
- med jämna mellanrum utreda behoven avseende de studerandes hälsa i samarbete med utbildningsanordnarna och utveckla tjänsterna enligt de studerandes behov
- beräkna personalresurser för studerandehälsovården enligt nationella rekommendationer
- säkerställa att tjänsterna motsvarar kvalitetsrekommendationerna.

4 Nationell utveckling

Myndigheterna ska stödja utvecklingen av studerandevården och skapa förutsättningar för den genom att

- i skol- och studerandehälsovården bygga upp en fortsättning motsvarande mödra- och barnrådgivningstjänsterna (ungdomsrådgivningar)
- utreda den kommunala socialvårdens ansvar i studerandevården, handikappvården och barnskyddet (särskilt kuratorer och psykologer), liksom även det finansiella ansvaret för dessa tjänster
- stärka samarbetet över administrativa gränser i ordnandet av studerandevårdstjänster och skapa förutsättningar och arbetsmetoder för detta
- utveckla uppföljning, indikatorer och utvärdering för studerandevården
- skapa en gemensam personalutbildning som bygger på de kompetensbehov som sakkunniga inom studerandevården har
- organisera och skapa förutsättningar för regionala kursdagar där resultaten och samarbetsutmaningarna i denna utvärdering kan behandlas
- skapa förutsättningar för ett kollegialt utvärderingsprojekt som fortsättning på denna utvärdering där utbildningsanordnare med sämre framgång kan lära av utmärkta enheter
- göra det möjligt att följa upp effekterna av denna utvärdering om tre fyra år (follow up -utvärdering).

Bilaga:

Genomförandet av studerandevården inom den grundläggande yrkesutbildningen i Svenskfinland – praxis och utvecklingsarbete

Gunnel Knubb-Manninen

De svenskspråkiga anordnarna av yrkesutbildning, som efter de senaste årens sammanslagningar numera är endast nio till antalet, varierar stort i fråga om hurdan kontext de verkar i. De kan indelas i tre grupper med hänsyn till storlek. En grupp omfattar anordnare med 40–50 studeranden i läroplansbaserad utbildning, en anordnare har nästan 500 studeranden och en grupp utgörs av anordnare med 900–1400 studeranden. Skillnaderna i storlek innebär självklart olika person- och tidsresurser och olika utmaningar för organisering av studerandevården. I det följande granskas situationen med specifik hänsyn till anordnarens storlek.

De små anordnarna är folkhögskolor med en eller ett par yrkesutbildande linjer med anknytning till skolornas allmänna inriktning som antingen är idrott, hälsa eller social fostran. De har verksamhet i endast en kommun och lärarkåren är liten. Detta innebär att antalet ansvariga för studerandevården också är litet.

De stora anordnarna är kommunförbund eller aktiebolag med yrkesutbildning inom flera branscher och med läroanstalter placerade på flera olika orter vilka dessutom kan ligga på påfallande stort avstånd från varandra. Organiseringen av studerandevården är i dessa läroanstalter med många enheter, ett stort antal studerande och en stor personal betydligt mer komplex än i de små läroanstalterna. Å andra sidan finns det betydligt mer personresurser att tillgå.

Planering och utveckling av studerandevården som en del av utbildningsanordnarens övriga verksamhet och utvecklingsarbete samt som en del av samarbetet med social- och hälsovårdssektorn

Elevvården är naturligt integrerad i verksamheten i alla de små läroanstalterna. Detta underlättas av att utbildningen sker inom det sociala området och fokus därigenom även i studierna är på omsorg. I fråga om hur systematisk och uttalat organiserad integreringen är finns det däremot betydliga skillnader mellan anordnarna. Medan en anordnare nöjer sig med att upprätthålla en elevstödjande verksamhet som under årens lopp visat sig fungera tillfredsställande, går en annan anordnare in för att systematisera och utveckla sin verksamhet i enlighet

med de nationella anvisningarna och t.ex. sätta upp årsvisa mål i syfte att fästa hela personalens uppmärksamhet vid elevvården.

Även när det gäller de stora anordnarna kan man se skillnader när det gäller att planera och utveckla studerandevården. Den ena gruppen utgörs av anordnare med en holistisk syn, vilka utgår ifrån en övergripande målsättning med studerandes välfärd i centrum som man flexibelt handlar utifrån. Den andra gruppen bygger systematiskt upp studerandevården som ett led i det allmänna kvalitetsarbetet och följer noga de nationella direktiv som getts. Man kan notera att den förstnämnda gruppen verkar relativt omedveten om den nationella styrningen och kan inte ta ställning till hur väl den fungerar.

De stora anordnarna har bildats genom att mindre läroanstalter slagits samman i en eller flera omgångar under de senaste åren och hos flera anordnare pågår därför fortfarande skapandet av övergripande funktioner för studerandevården. En anordnare har för en övergångsperiod tillsatt en koordinator för samordnings- och utvecklingsuppgiften.

Ett positivt drag att särskilt notera i utvecklingsarbetet är att de stora finlands-svenska anordnarna har samarbetat i fråga om uppdatering av föreskrivna planer i anslutning till studerandevården.

Anvisningsförfarande och information om tjänster samt handledning i anslutning till studerandevården och studerandehälsovården

Även i fråga om anvisningsförfarandet verkar variationen vara stor mellan de små anordnarna. En del förlitar sig på muntlig informell kommunikation och en nära kontakt mellan studerande och personal. Andra har en mer systematisk handledning till studerandevården genom information i studieguider och informationsmöten för studerandena och även för föräldrarna.

Anvisningsförfarandet är relativt väl utvecklat och organiserat av de större anordnarna.

Hur väl studerandehälsovårdstjänsterna fungerar som en del av studerandevården

Alla de små anordnarna har överenskommelser – muntliga eller skriftliga – med den allmänna hälsovården. I de små läroanstalterna betonas som en styrka att

enheten är liten och möjliggör en personlig kontakt med studerandena. Det är lätt att följa med hur studerandena mår och i personliga samtal hänvisa studerandena till de vårdtjänster som finns på orten.

Hur väl studerandehälsovårdstjänsterna fungerar som en del av studerandevården är för de stora anordnarnas del beroende av de resurser kommunerna där enskilda enheter är belägna har att erbjuda. Hos flera anordnare pågår arbete med att samordna studerandevården i de olika enheterna. Det varierande utbudet av hälsovårdstjänster i kommunerna upplevs dock som ett problem.

Utbud och tillgång på service inom studerandevården

De små anordnarna har små studerandevårdsgrupper (3-4 personer) eftersom tjänster specifika för studerandevården ofta saknas och funktionerna handhas av ordinarie personal som en del av deras arbetsuppgift. Hela undervisningspersonalen är lätt att involvera och studerandevårdsfrågor tas upp även på personalmöten. En del av de små anordnarna har utökat de egna tjänsterna inom studerandevården under de senaste tre åren, medan andra inte upplever sig ha något behov av förbättrad studerandevård och förlitar sig helt på den allmänna hälsovården och hänvisningen av studerandena till den samt på den allmänna andan i skolan.

De stora anordnarna har möjligheter att själva anställa en del av personalen inom studerandevården. Detta ser de som en styrka, eftersom anordnaren då har möjlighet att skräddarsy tjänsterna enligt behoven. Om hälsovårdare, läkare och psykologer överenskommer man däremot med de kommuner där anordnarens enheter är belägna. I Svenskfinland är splittringen av verksamheten i små enheter på olika orter en nödvändighet. De olika kommunerna har emellertid inte samma tjänster att erbjuda enheterna, och detta innebär att studerande vid olika enheter inte får samma vårdservice även om anordnaren medvetet strävar till det. Dessutom är tillgängligheten ifråga om anordnarens egna tjänster av praktiska orsaker inte heller alltid den samma vid de olika enheterna. De små enheternas personliga kontakter kan dock kompensera för en större enhets mer formella tjänster.

Sammanfattande bedömning

Då man jämför situationen i dag med läget 2002, då länsstyrelserna i Södra och Västra Finlands län utvärderade elevvården i de svenska yrkesläroanstalterna,

kan man konstatera att läget har förbättrats. År 2002 saknade cirka 1/3 av yrkesläroanstalterna elevvårdsgrupp. I denna utvärdering uppgav sig alla ha en studerandevårdsgrupp, även om den inte överallt verkar ha en så inkörd roll i verksamheten. Endast hälften av de svenska anordnarna har sänt in en studerandevårdsplan. Flera anordnare uppgav att studerandevården planeras integrerat i den allmänna planeringen.

Då man jämför läget inom den svenskspråkiga utbildningen med den finskspråkiga – så som utvärderingsgruppen bedömt det med hjälp av CQAF-modellens kriterier – så framkommer en liten nivåskillnad. Den beror i huvudsak på att de små läroanstalterna – i synnerhet inom den svenska utbildningen men även nationellt sett – uppnår en lägre nivå och att de små läroanstalterna är överrepresenterade i det svenska materialet. Utvärderingsgruppen bedömer att väl en tredjedel av de finska anordnarna och ca en fjärdedel av de svenska når upp till den kvalitetsnivå som utvärderingsgruppen satt som realistiskt mål med tanke på utvecklingsarbetets tidsram. Till utvärderingsgruppens kvalitetsnivå på alla de utvärderade delområdena (planering, genomförande, uppföljning och utveckling) når inom den svenska utbildningen en av anordnarna. Sammanfattningsvis kan man konstatera, att de senaste årens satsningar på studerandevården hos båda språkgrupperna kommer till synes i en utvidgad, väl handledd och effektiverad verksamhet, medan bristerna ännu är påtagliga i fråga om systematisk uppföljning och utvärdering samt kontinuerlig förbättring och utveckling.

PUBLIKATIONER FRÅN RÅDET FÖR UTBILDNINGSPOLITIK

- 1:2004 **Koulutuksen arvioinnin uusi suunta.** Arviointiohjelma 2004–2007. 55 s. 10 e. Myös verkkoversio.
- 2:2004 **Utbildningsutvärderingens nya inriktning.** Utvärderingsprogram för perioden 2004–2007. 57 s. 10 e. Även nätversion.
- 3:2005 **New Directions in Educational Evaluation.** Evaluation Programme 2004–2007. 64 s. 10 e. Myös verkkoversio.
- 4:2005 Ståhle, B.: **Toisen asteen koulu Pohjoismaissa.** Toisen asteen koulujen pohjoismainen vertailu ”Pohjoismainen ISUSS-raportti”. 143 s. 20 e. Myös verkkoversio.
- 5:2005 Räisänen, A.: **EFQM-arviointimalli ammatillisen koulutuksen järjestäjien arvioinnin tukena.** 72 s. 20 e.
- 6:2005 Lyytinen, H.K. & Räisänen, A. (toim.): **Kehittämissuuntaa arvioinnista.** 246 s. 25 e. Myös verkkoversio.
- 7:2005 Rönnholm, H. & Räisänen, A. (toim.): **Arviointi tukee kehittymistä – miten arvioinnin kehittymistä tuetaan?** Koulutuksen järjestäjien tukeminen arviointiin liittyvissä asioissa. 37 s. 15 e. Myös verkkoversio.
- 8:2005 Korkeakoski, E. (toim.): **Koulutuksen perusturva ja oppimisen tuki perusopetuksessa.** Osaraportti 1: Arviointiraportti. 61 s. 12 e. Myös verkkoversio.
- 9:2005 Korkeakoski, E.: **Koulutuksen perusturva ja oppimisen tuki perusopetuksessa.** Osaraportti 2: Tausta ja tulokset. 156 s. 21 e. Myös verkkoversio.
- 10:2005 Korkeakoski, E. (toim.): **Koulutuksen perusturva ja oppimisen tuki perusopetuksessa.** Osaraportti 3: Syventävät artikkelit. 131 s. 20 e. Myös verkkoversio.
- 11:2005 Mehtäläinen, J.: **Erityisopetuksen tarve lukiokoulutuksessa.** 100 s. 17 e. Myös verkkoversio.
- 12:2005 Knubb-Manninen, G. (red.): **Grundtryggheten och behovet av stöd i skolan.** 60 s. 12 e. Även nätversion.
- 13:2005 Rönnholm, H. & Räisänen, A. (red.): **Utvärdering stödjer utvecklingen – hur kan utvärderingens utveckling stödjas?** Stöd till utbildningsanordnarna i frågor som gäller utvärdering. 42 s. 15 e. Även nätversion.
- 14:2006 Räisänen, A. & Rönnholm, H.: **Itsearviointi koulu yhteisöä kehittäväksi.** EFQM-arviointimalli yleissivistävässä koulutuksessa. 79 s. 20 e.
- 15:2006 Raivola, R., Heikkinen, A., Kauppi, A., Nuotio, P., Oulasvirta, L., Rinne, R., Kamppi, P. & Silvennoinen, H.: **Aikuisten opiskelumahdollisuudet ja järjestäjäverkko toisen asteen ammatillisessa koulutuksessa.** 219 s. 24 e. Myös verkkoversio.
- 16:2006 Vaherva, T., Malinen, A., Moisio, A., Raivola, R., Salo, P., Kantasalmi, K., Kamppi, P. & Silvennoinen, H.: **Vapaan sivistystyön oppilaitosrakenne ja palvelukyky.** 207 s. 24 e. Myös verkkoversio.
- 17:2006 Knubb-Manninen, G. (red.): **Vuxenutbildningsfältet.** Utvärdering av fritt bildningsarbete och yrkesinriktad vuxenutbildning. 79 s. 16 e. Även nätversion.
- 18:2006 Silvennoinen, H. (toim.): **Koulutuksen arviointi verkostoituu.** 86 s. 16 e. Myös verkkoversio.
- 19:2006 Räisänen, A. & Silvennoinen, H.: **Virtaa vertaisten verkosta.** Ammatillisten erikoisoppilaitosten laadunhallinta. 59 s. 12 e.
- 20:2006 Tynjälä, P., Räisänen, A., Määttä, V., Pesonen, K., Kauppi, A., Lempinen, P., Ede, R., Altonen, M. & Hietala, R.: **Työpaikalla tapahtuva oppiminen ammatillisessa peruskoulutuksessa.** Arviointiraportti. 254 s. 30 e. Myös verkkoversio.
- 21:2006 Räisänen, A. (toim.): **Työpaikalla tapahtuva oppiminen ammatillisessa peruskoulutuksessa.** Tiivistelmä. 39 s. 15 e. Myös verkkoversio.
- 22:2006 Räisänen, A. (red.): **Inlärnning på arbetsplatsen inom grundläggande yrkesutbildning.** Sammandrag. 37 s. 15 e. Även nätversion.
- 23:2007 Mäensivu, K., Mäenpää, H., Määttä, M., Volanen, M.V., Knubb-Manninen, G. & Mehtäläinen, J. & Räisänen, A.: **Lukiokoulutuksen ja ammatillisen koulutuksen yhteistyö opetuksen järjestämisessä.** 156 s. 25 e. Myös verkkoversio. Svensk sammanfattning.
- 24:2007 Räisänen, A. & Hietala, R. (toim.): **ESR-rahoitus ja työssäoppimisen järjestäminen.** Arviointiraportti. 109 s. 20 e. Myös verkkoversio.

- 25:2007 Vaherva, T., Malinen, A., Moisio, A., Raivola, R., Salo, P., Kuusipalo, P., Silvennoinen, H. & Vaahtera, K.: **Vapaan sivistystyön vaikuttavuus ja suuntaviivaopinnot**. 189 s. 23 e. Myös verkkoversio. Svensk sammanfattning.
- 26:2007 Raivola, R., Heikkinen, A., Kauppi, A., Nuotio, P., Oulasvirta, L., Rinne, R., Knubb-Manninen, G., Silvennoinen, H. & Vaahtera, K.: **Aikuisten näyttötutkintojärjestelmän toimitus**. 323 s. 30 e. Myös verkkoversio. Svensk sammanfattning.
- 27:2007 Räisänen, A. & Hietala, R. (toim.): **Yhteisiin pöytiin**. Ammatillisen koulutuksen aluekehitysvaikutukset. Arviointiraportti. 319 s. 30 e. Myös verkkoversio.
- 28:2007 Räisänen, A. (toim.): **Yhteisiin pöytiin**. Ammatillisen koulutuksen aluekehitysvaikutukset. Tiivistelmä. 36 s. 15 e. Myös verkkoversio.
- 29:2008 Räisänen, A. (red.): **Till gemensamma bord**. Yrkesutbildningens regioneffekter. Sammandrag. 36 s. 15 e. Även nätversion.
- 30:2008 Atjonen, P., Halinen, I., Hämäläinen, S., Korkeakoski, E., Knubb-Manninen, G., Kupari, P., Mehtäläinen, J., Risku A-M., Salonen, M. & Wikman, T.: **Tavoitteista vuorovaikutukseen**. Perusopetuksen pedagogiikan arviointi. 288s. 30 e. Myös verkkoversio.
- 31:2008 Korkeakoski, E. & Silvennoinen, H. (toim.): **Avaimia koulutuksen arvioinnin kehittämiseen**. 229 s. 28 e.
- 32:2008 Korkeakoski, E. **Tavoitteista vuorovaikutukseen**. Perusopetuksen pedagogiikan arvioinnin tulosten tiivistelmä ja kehittämishodotukset. 67 s. 19 e. Myös verkkoversio.
- 33:2008 Knubb-Manninen, G. (red.) **Från mål till interaktion**. Skolpedagogiken i Svenskfinland och övriga Finland. 62 s. 17 e. Även nätversion.
- 34:2008 Räisänen, A. **Koulutuksen järjestäjän opas**. Koulutuksen järjestäjä ja kansallinen arviointi. 28 s. 18 e. Myös verkkoversio.
- 36:2008 Knubb-Manninen, G. **Den nationella utvärderingens metodik**. 47 s. 19 e. Även nätversion.
- 37:2009 Räisänen, A. & Hietala, R. (toim.) **Sovitellen**. Sosiaaliset ja viestinnälliset valmiudet ammatillisessa peruskoulutuksessa. 303 s. 30 e. Myös verkkoversio.
- 38:2009 Räisänen, A. **Sovitellen**. Sosiaaliset ja viestinnälliset valmiudet ammatillisessa peruskoulutuksessa. Tiivistelmä. 55 s. 19 e. Myös verkkoversio.
- 39:2009 Räisänen, A. **Sociala och kommunikativa färdigheter i den grundläggande yrkesutbildningen**. Sammandrag. 60 s. 19 e. Även nätversion.
- 40:2009 Välijärvi, J., Huotari, N., Iivonen, P., Kulp, M., Lehtonen, T., Rönholm, H. Knubb-Manninen, G., Mehtäläinen, J. & Ohanen, S. **Lukiopedagogiikka**. 125 s. 24 e. Myös verkkoversio.
- 41:2009 Välijärvi, J., Huotari, N., Iivonen, P., Kulp, M., Lehtonen, T., Rönholm, H. Knubb-Manninen, G., Mehtäläinen, J. & Ohanen, S. **Pedagogiken i gymnasiet**. 39 s. 17 e. Även nätversion. 44:2010 Anttila, P., Kukkonen, P., Lempinen, P., Nordman-Byskata, C., Pesonen, K., Tuomainen, S., Hietala, R. & Räisänen, A. **Työssäoppimisen arvioinnin seuranta**. 63 s. 20 e. Myös verkkoversio.
- 42:2009 Poikela, E., Granö, M., Keurulainen, H., Kuusipalo, P., Silvennoinen, P., Jokinen, J., Knubb-Manninen, G. & Silvennoinen, H. **Vapaan sivistystyön opetushenkilöstön kelpoisuus, osaaminen ja työolot**. 146 s. 25 e. Myös verkkoversio.
- 43:2009 Poikela, E., Granö, M., Keurulainen, H., Kuusipalo, P., Silvennoinen, P., Knubb-Manninen, G. & Silvennoinen, H. **Kompetens och arbetsförhållanden inom fria bildningen i Svenskfinland och övriga Finland**. 44 s. 18 e. Även nätversion.
- 44:2010 Anttila, P., Kukkonen, P., Lempinen, P., Nordman-Byskata, C., Pesonen, K., Tuomainen, S., Hietala, R. & Räisänen, A. **Työssäoppimisen arvioinnin seuranta**. 63 s. 20 e. Myös verkkoversio.
- 45:2010 Anttila, P., Kukkonen, P., Lempinen, P., Nordman-Byskata, C., Pesonen, K., Tuomainen, S., Hietala, R. & Räisänen, A. **Näyttää on!** Ammattiosaamisen näyttöjen toteutuminen käytännössä. 180 s. 27 e. Myös verkkoversio.
- 46:2010 Anttila, P., Kukkonen, P., Lempinen, P., Nordman-Byskata, C., Pesonen, K., Tuomainen, S., Hietala, R. & Räisänen, A. **Näyttää on!** Ammattiosaamisen näyttöjen toteutuminen käytännössä. Tiivistelmä. 37 s. 18 e. Myös verkkoversio.
- 47:2010 Anttila, P., Kukkonen, P., Lempinen, P., Nordman-Byskata, C., Pesonen, K., Tuomainen, S., Hietala, R. & Räisänen, A. **Dokumenterat om yrkesprov**. Gemomförande av yrkesprov i praktiken. Sammandrag. 37 s. 18 e. Även nätversion.
- 48:2010 Anttila, P., Kukkonen, P., Lempinen, P., Nordman-Byskata, C., Pesonen, K., Tuomainen, S., Hietala, R. & Räisänen, A. **We have evidence!** How vocational skills demonstrations have been implemented in practice. Summary. 40 s. 18 e. Available also on the Internet.

- 49:2010 Kotamäki, S., Niemi, M., Sirkiä, H., Virnes, E., Räisänen, A. & Hietala, R. **Hyvää vointia.** Opiskelijahuollon toteutuminen, sen käytännöt ja kehittäminen toisen asteen ammatillisessa peruskoulutuksessa. 217 s. 28 e. Myös verkkoversio.
- 50:2010 Korkeakoski, E. & Tynjälä, P. (toim.) **Hyötyä ja vaikuttavuutta arvioinnista.** 203 s. 29 e.
- 51:2010 Kotamäki, S., Niemi, M., Sirkiä, H., Virnes, E., Räisänen, A. & Hietala, R. **Hyvää vointia.** Opiskelijahuollon toteutuminen, sen käytännöt ja kehittäminen toisen asteen ammatillisessa peruskoulutuksessa. Tiivistelmäraportti. 37 s. 18 e. Myös verkkoversio.
- 52:2011 Sulonen, K., Heilä-Ylikallio, R., Junttila, N., Kola-Torvinen, P., Laine, T., Ropo, E., Suortamo, M., Knubb-Manninen, G. & Korkeakoski, E. **Esi- ja perusopetuksen opetussuunnitelmajärjestelmän toimivuus.** 206 s. 28 e. Myös verkkoversio.
- 53:2011 Korkeakoski, E. & Siekkinen, T. (toim.) **Esi- ja perusopetuksen opetussuunnitelmajärjestelmän toimivuus.** Puheenvuoroja sekä arviointi- ja tutkimustuloksia. 75 s. 19 e. Myös verkkoversio.
- 54:2011 Kotamäki, S., Niemi, M., Sirkiä, H., Virnes, E., Räisänen, A. & Hietala, R. **Må bra.** Studerandevård – praxis och utveckling inom grundläggande yrkesutbildning på andra stadiet. Rapporksammandrag. 42 s. 18 e. Även nätversion.

Beställningar och förfrågningar:

Sekretariatet för utbildningsutvärdering
PB 35, 40014 Jyväskylän universitet
tel. (014) 260 3220
fax (014) 260 3241
ktl-asiakaspalvelu@jyu.fi
www.edev.fi

En del av publikationerna kan också läsas på internet:

www.edev.fi/portal/julkaisu

Rådet för
utbildningsutvärdering

Publikationen ger en komprimerad beskrivning av studerandevården inom den grundläggande yrkesutbildningen. Rapporten presenterar de viktigaste nationella resultaten och analyserar dem enligt utvecklingsobjekten. Dessutom behandlas utbud, tillgänglighet och funktion gällande studerandehälsovårdstjänster samt resultat som gäller den praktiska studerandevården. Rapporten innehåller även slutledningar och utvecklingsförslag.

Omslag: Martti Minkkinen

Publikationer från Rådet för
utbildningsutvärdering 54
ISBN 978-951-39-4256-4
ISSN 1795-0163
2011